

UYGULAMALAI DAVRANIŞ ANALİZİ

Pekiştireç Tarifeleri

PEKİŞTİREÇ TARİFESİ

Çocuğun davranıŐının dıŐsal ödüllerden bağımsız olarak ortaya çıkmmasını sağlayabilmek için, pekiŐtirenlerin azaltılması (daha sonra doğal pekiŐtirenlerle deđiŐtirilmesi) gereklidir.

Azaltma, pekiŐtiren tarifesi (pekiŐtiren vermenin zamanı ya da sıklığı) oluŐturmakla sağlanabilir.

İLKE: PekiŐtiren her doğru tepkiden sonra verilir.

Sürekli pekiştirme: Her doğru tepkiden sonra

Aralıklı pekiştirme: Pekiştirmeçlerin belli sayıda tepkiden / belli zaman aralığından sonra sunulmasıdır.
(doymayı önler)

ARALIKLI P:

ZAMAN

Sabit: her 5-10-
20sn.de bir

Değişken: $x=10\text{sn.}$

ORAN

Sabit: Her 2,3,5
doğru

Değişken: $x=\text{her } 3$
davranış

Davranışsal amaç X pekiştireç tarifesi

Davranışsal amaçta önce sabit oran / sabit zaman için ölçüt belirlenir.

Daha sonra değişken oran / zaman için ölçüt yazılır.

Pekiştirecin ne zaman geleceğinin yordanamaması, davranışın sürdürülmesini sağlar.

Değişken zaman / oran aralıklı tarifede davranış sabit aralıklı tarifeden daha fazladır, daha oturmuştur, daha sabittir.

Pekiştirenlerin azaltılması

Sürekli pekiştiren tarifesi

Aralıklı pekiştiren tarifesi

Oran aralıklı tarife

a. Sabit oran aralıklı

b. Değişken oran aralıklı
aralıklı

Zaman aralıklı tarife

a. Sabit zaman aralıklı

b. Değişken zaman

Tarifesiz pekiştiren sunumuna geçiş
(doğal pekiştirenler)

- **Tepki süresi tarifesi:** Davranışın belli bir süre yapılması pekiştirilir. Öğretmen öğrencinin okuma dersinde yerine oturmasını istiyorsa ve her 10 dakikada bir oturma davranışını pekiştiriyorsa sabit tepki süresi tarifesi kullanıyor demektir.

Oran aralıklı pekiştireç:

1.Sabit oran aralıklı pekiştireç:

Her 1, 3, 5, 10 doğru tepkiden sonra vb.. (S01, S02, S04,vb..)

Öğretmen ne zaman pekiştireç vereceğini bilir.

2. Değişken oran aralıklı pekiştireç:

Ortalama 2, 3, 5, 6 doğru tepkiden sonra

Zaman aralıklı pekiştireç:

1.Sabit zaman aralıklı tarife:

Her 15, 20 sn.de ya da 5, 7, 10 dakikada

2.Değişken zaman aralıklı tarife:

Ortalama 15, 20 sn.de ya da 5, 7, 10 dakikada

Olumsuz pekiştireç:

1.Davranışta artma

2.Geri çekme

3.Davranışın sonrası

Olumsuz pekiştireç, ceza değildir. Olumsuz pekiştireç ceza gibi davranışın sıklığı, şiddeti ya da süresini azaltmaz, arttırır.

*Pekiştireç
davranış*

Uyaran

Hedef

Olumlu

Verilir

Artar

Olumsuz

Çekilir

Artar

*Ceza
davranış*

Uyaran

Hedef

1. Tür

Verilir

Azalı

2. 2 tür

Çekilir

Azalı

Olumsuz pekiştirecin olumlu pekiştirece göre dezavantajları vardır;

- 1.Çocuk dikkatini olumsuz uyarıcıdan kaçmak üzerinde yoğunlaşır.
- 2.Çocuk olumsuz pekiştireçten kurtulmak için hedef davranışı yapmaya çalışır.
- 3.Öfke nöbetleri, araçlara zarar verme, kendine zarar verme, sınıftan kaçma gibi davranışlar kaçma / kurtulma davranışlarıdır. Öğrenci daha uygun / sosyal olarak **uygun kaçma davranışlarına** sahip değilse bu davranışlar ortaya çıkar.

SEMBOL PEKİŞTİREÇ KULLANIMI (İKİNCİL PEKİŞTİREÇ)

Para ya da para gibi değerli simgelere dayalı olduğu için ekonomi sistemi olarak kabul ediliyor.

Sembol kullanarak pekiştirme sisteminde 2 eleman var;

Sembol pekiştireç / SP: (İstenen davranışın / hedef davranışın hemen arkasından verilir. Gerçek nesne: plastik para, yıldız, düğme, ataş, sembol: + işareti, delinmiş kart, puan, gülen yüz) Bir değeri yok / gerçek pekiştirece ulaşmak için bir araç / SP görülen, dokunulan, sayılan bir şey olmalıdır.

1.Hedef davranışlar neler? Açık / net / gözlenebilir
(hangi davranışları sergilediklerinde sembol kazanacaklar?) uslu olmak / iyi çocuk olmak..

2.Biriktirilen sembolleri ne ile değiştirebilecekler? (GP'ler)

3.Her GP' nin değeri kaç SP??? (gerçek SP'lerin öğrenciler için ne kadar değerli olduğu ile ilişkili!!!)

4.SP' leri ne zaman GP' lerle değiştirebilecekler???

Avantajlar

- o SP birden fazla çocuğa, büyük gruba olumlu davranışlara dikkat çekmek için kolayca uygulanabilir.
- o Gün ortasında ödöl vermeyi engeller
- o Çok farklı nesnelere ödöl kabul edebilecek çocukların davranışlarını tek bir SP ile ödüllendirir. Gün sonunda her çocuk kendi tercih ettiği GP'yi alır.
- o SP' nin değerini öğrenci seçtiği için ödölle doyma problemi ortadan kalkar.
- o SP öğrenme etkinliğine ara vermeden, öğrenim süreci engellenmeden verilir.